

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci **žalobce P. T.**, proti **žalované České správě sociálního zabezpečení,** se sídlem v Praze 5, Křížová 25, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 15. 3. 2002,

takto:

I. Žaloba **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění

Česká správa sociálního zabezpečení (dále jen žalovaná) rozhodnutím ze dne 15. 3. 2002, částečně zamítla žádost žalobce o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945 (dále jen zákon č. 261/2001 Sb.), o kterou požádal jako politický vězeň. Svoje rozhodnutí odůvodnila tím, že žalobce prokázal splnění podmínek

uvedených v § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. za dobu od 1. 6. 1959 do 10. 5. 1960, tj. za 11 měsíců. Za tuto dobu má žalobce nárok na jednorázovou peněžní částku 60 000 Kč. Splnění podmínek uvedených v § 2 odst. 1 uvedeného zákona žalobce pro dobu od 19. 4. 1945 do 2. 4. 1955 neprokázal, protože v této době nebyl ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, ale byl jako československý občan odvlečen do tábora nucených prací ve Svazu sovětských socialistických republik a na tyto případy se zákon č. 261/2001 Sb. nevztahuje.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce u žalované včas opravný prostředek, v němž uvedl, že nesouhlasí s tvrzením žalované, že pro dobu od 19. 4. 1945 do 2. 4. 1955 neprokázal splnění podmínek uvedených v § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., neboť byl v Sovětském svazu odsouzen dne 21. 5. 1945 vojenským soudem k trestu deseti let, což žalované doložil.

Žalovaná ve svém vyjádření k opravnému prostředku uvedla, že zákon č. 261/2001 Sb. se vztahuje na občany České republiky, kteří byli vězněni mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu. Žalobce prokázal, že byl ve výkonu trestu odnětí svobody za trestný čin později rehabilitovaný podle zákona č. 119/1990 Sb. od 1. 6. 1959 do 10. 5. 1960. Za dobu tohoto věznění mu žalovaná výrokem I. napadeného rozhodnutí přiznala odpovídající peněžní částku ve výši 60 000 Kč. Tento výrok žalobce opravným prostředkem nenapadá. Pokud jde o dobu od 19. 4. 1945 do 2. 4. 1955, kdy byl žalobce ve výkonu trestu na podkladě rozsudku sovětských orgánů, za ni mu nárok na peněžní částku podle zákona č. 261/2001 Sb. nemohl vzniknout. Jak je zřejmé z obsahu ust. § 2 odst. 1 cit. zákona, vznik nároku je podmíněn skutečností, že pravomocné odsuzující soudní rozhodnutí o věznění občana v době mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990 bylo zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci. Podle tohoto zákona mohl být (při splnění stanovených podmínek) rehabilitován občan, který byl pravomocně odsouzen československými soudy a podle československého práva, v žádném případě jím nemohlo dojít ke zrušení rozsudků cizích států. Žalovaná proto navrhla, aby soud napadené rozhodnutí potvrdil.

Ze správního spisu, který soudu předložila žalovaná, vyplynuly následující podstatné skutečnosti:

Žalobce podal dne 13. 11. 2001 u České správy sociálního zabezpečení žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. jako politický vězeň. Součástí správního spisu je usnesení Okresního soudu v Ostravě ze dne 23. 8. 1990, sp. zn. Rt 42/90, kterým se prohlašuje za zrušený rozsudek Okresního soudu v Ostravě ze dne 31. 3. 1959, sp. zn. 1 T 08/59, jímž byl žalobce odsouzen pro trestný čin dle § 125 a § 81 odst. 1 písm. a) zákona č. 86/1950 Sb. k trestu odnětí svobody v trvání 14 měsíců nepodmíněně, dále potvrzení pro účely důchodového zabezpečení vydané dne 12. 3. 1991, č. ARE-1714/91, Archívem ZNV Leopoldov, podle kterého žalobce vykonal trest odnětí svobody od 1. 6. 1959 do 10. 5. 1960, a potvrzení vydané Vězeňskou službou České republiky, generálním ředitelstvím, dne 1. 4. 1993, čj. GŘ VS 2187/2 591/53/93, svědčící o tomtéž. Žalobce doložil též rusky psané potvrzení ze dne 21. 5. 1957, podle kterého byl od 19. 4. 1945 do 2. 4. 1955 na základě rozsudku sovětských orgánů ve výkonu trestu a vykonával různé práce. Dále spis obsahuje vyjádření žalobce vysvětlující okolnosti jeho zavlečení do Sovětského svazu, popis návratu a doby tam strávené.

Protože daná věc nebyla skončena Vrchním soudem v Olomouci, u kterého bylo zahájeno řízení, do 1. 1. 2003, kdy nabyl účinnosti zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen s. ř. s.), věc byla předložena Nejvyššímu správnímu soudu s odkazem na ustanovení § 132, větu druhou, s. ř. s., podle kterého věci správního soudnictví, v nichž nebylo rozhodnuto do dne účinnosti tohoto zákona a v nichž byla dána věcná příslušnost k řízení vrchním soudům, převezme a dokončí Nejvyšší správní soud v řízení podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního s. ř. s., tedy v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalované a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Podle § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. se zákon vztahuje na občany České republiky, kteří byli vězněni mezi 25. únorem 1948 a 1. lednem 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu.

Jak vyplývá ze shora uvedených skutkových zjištění, ze kterých vycházela žalovaná v napadeném rozhodnutí, žalobce nesplňuje podmínky pro vznik nároku na poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. vyšší než 60 000 Kč, neboť provedenými důkazy bylo zcela nepochybně najisto postaveno, že žalobci vzniká nárok na jednorázovou peněžní částku za věznění za dobu od 1. 6. 1959 do 10. 5. 1960, nikoliv však už za dobu od 19. 4. 1945 do 2. 4. 1955. V průběhu této doby byl žalobce odvlečen do Sovětského svazu, tam byl souzen a poté v rámci výkonu trestu vykonával různé těžké práce. Soud ovšem v této souvislosti musí konstatovat, že, i přes útrapy způsobené žalobci, zákon č. 261/2001 Sb. se nevztahuje na občany odvlečené do Sovětského svazu, a proto žalobci nevzniká nárok na jednorázovou peněžní částku jinou, než mu byla přiznána. Na občany České republiky, kteří byli jako českoslovenští občané odvlečeni do Svazu sovětských socialistických republik nebo do táborů, které měl Svaz sovětských socialistických republik zřízeny v jiných státech, se vztahuje zákon č. 172/2002 Sb., o odškodnění osob odvlečených do SSSR nebo do táborů, které SSSR zřídil v jiných státech. Tento v ust. § 3 a § 5 řeší i otázky odškodnění oprávněných osob. Jak vyplývá z obsahu spisu, žalobce již nárok podle tohoto zákona uplatnil.

Zákonem stanovené podmínky nároku podle zákona č. 261/2001 Sb. neumožňují soudu v rámci jeho rozhodovací pravomoci zvážit okolnosti konkrétního případu žalobce a od podmínek nároku se jakkoliv odchýlit. Soudu tak nepřísluší vůli zákonodárce podle své úvahy jakkoliv měnit, doplňovat či nahrazovat, neboť soud je ve své rozhodovací činnosti vázán zákonem.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud shledal žalobu jako nedůvodnou, a proto ji podle ustanovení § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl. O věci přitom soud rozhodl bez jednání za podmínky souhlasu účastníků řízení (§ 51 odst. 1 s. ř. s.).

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, větu první, s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce v soudním řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, žalovaná nárok na náhradu nákladů řízení nevznesla. Soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. 8. 2003

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu